

HET SPOORWEGARTSENVRAAGSTUK.

I.

„Maar dat *wij artsen, de oorzaak zouden* zijn, dat het fonds werd opgeheven tot groot nadeel van de leden” deed collega FIJNVANDRAAT zijn motie voor vrije artsenkeuze in den zak houden. Of deze slotsom, *dat wij artsen de oorzaak zouden zijn, juist is*, laat ik voorloopig daar. Veel meer zit de oorzaak bij het bestuur van het Z. en O. fonds, *dat geen vrije artsenkeuze wil*. Want dat dit onmogelijk is, dient nog bewezen te worden. Dat collega FIJNVANDRAAT zijn collega in Weesp, „die een groot gedeelte der vrouwen en kinderen in zijn ziekenfonds had”, groot nadeel doet, schijnt geen gewicht in de schaal te leggen.

Maar, wat zijn *de consequenties uit zijn houding*? Wanneer een fabrikant hier in Twenthe of overal elders, of een politieke vereeniging, of wat ook, een ziekenfonds gaat oprichten zonder vrije artsenkeuze en, hij of het, geeft slechts zijn arbeiders of leden voordeelen, die zij zonder dit ziekenfonds niet zouden hebben, zou hij dan willen, dat de Ned. Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst mij verbod mij aan dit fonds te verbinden? Neen, niet waar! Dit zou tot groot nadeel van deze arbeiders of politiek-georganiseerden zijn. Welnu; laat onze Maatschappij haar „eisch van vrije artsenkeuze” dan maar overboord gooien en maar ophouden met iets als een vakvereeniging te willen zijn.

De spoorwegartsen verdedigen een *scheve* — zaak en die praat noch collega FIJNVANDRAAT noch collega TJEENK WILLINK *recht*.

En met een variatie op het slot van collega FIJNVANDRAAT zou ik kunnen eindigen n.l.: wanneer de spoorwegartsen niet inzien, welk groot onrecht zij hun collega's aandoen en hoe zwak zij de Ned. Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst als vakvereeniging doen staan tegenover ondernemersziekenfondsen politieke en andere ziekenfondsen, dan wensch ik geen dag langer lid te blijven met deze collegae van deze organisatie. Of met een variatie op collega WOLTERSON — zij er uit... of wij er uit.

Borne, 11 Juli 1920.

H. J. STOMPS.

II.

De vraag, of het behoorlijk was, dat de oud-H.I.J.S.M. spoorwegartsen het contract teekenden, waarbij zij zich ook verbonden de vrouwen en kinderen van het personeel te behandelen, kan ik onbesproken laten. Eerst wanneer men het er over eens is, of het Z. en O. al of niet als nieuw ziekenfonds in de oude H. I. J. S. M. plaatsen te beschouwen is, is het antwoord op die vraag gegeven. Dat antwoord hange niet af van het persoonlijk oordeel van dezen of genen al of niet bij het geval betrokken collega, maar worde zuiver gegeven ontdaan van alle mogelijke persoonlijk belang.

Anders is het met de vraag, of het verdedigbaar is, dat het Z. en O. de oud-geneesheeren van de H. I. J. S. M. voor het dilemma plaatste: de vrouwen en kinderen mede behandelen of... anders uw plaats ruimen voor een ander collega. En wij komen hier op de zéér zwakke rechtspositie van de spoorwegartsen, die m.i. in te deelen zouden zijn onder „de losse arbeiders”. Immers wie 20 jaar lang aan een Maatschappij verbonden is, die plaatst men niet voor die vraag, en breekt niet elke verdere bespreking af door te zeggen: „Wij wenschen geen andere hulp voor de gezinnen van ons personeel dan die van den spoorwegarts”. De C.O. zwichtte voor deze stellige en zóó afwijzende houding, vreezend dat bij een eisch harerzijds het geheele Z. en O. zou worden opgeheven. De C. O. had echter haar standpunt niet mogen verlaten, het eenige juiste m.i.. Geen ernstig collega zal willen volhouden, dat de spoorwegarts een noodwendige functie is, de belangen van een veiligen dienst nauw-rakend. Wie dat inderdaad op andere gronden dan de slechte van zijn eigenbelang verdedigt, dien voeg ik toe, dat ik het hem euvel duid, niet met alle macht geijverd te hebben voor „Tramweg-geneesheeren”. Ik heb het voorrecht jaren lang verbonden te zijn aan E. S. M. de electriche spoor, maar nog nooit is het bij mij opgekomen,

dat de belangen van de veiligheid beter gewaarborgd waren, wanneer ik, uitsluitend behandelend geneesheer voor het personeel was, en hun geen vrije artsenkeuze ware toegestaan.

Wij zijn sociaal zéér ten achter. Wat bij ons, in onze organisatie mogelijk is, zou bij den kleinsten bond niet mogelijk zijn; ware mogelijk geweest vóór jaren, toen persoonlijke belangen van een kleine groep den voortgang konden tegenhouden.

Maar de C. O. heeft geen fier bewustzijn. Immers zij heeft de spoorweg-artsen-vereeniging te vriend te houden, met de andere collegae en in dit dilemma peinst zij nacht en dag, hoe het scheepje in veilige haven te sturen. De opheffing van het Z. en O. ware een ramp voor de spoorwegartsen, zij, de met mij, door een gelukkige sollicitatie bevoorrechten. De zooveel duizenden, nu aan één groep ter honoreering gegeven, zouden dan alle artsen ten goede komen en het is beschamend te zien, hoe de strijders voor vrije artsenkeuze voor gemeentewerklieden, voor gemeente-armen, op de veiligheid van het verkeer wijzen, waar het den spoorwegarts geldt. Een geldkwestie anders niet; bij sociaal-nog-niet-rijpen een gewoon verschijnsel.

Wat zal nu geschieden? De C. O. schippert. Zij is blij, dat zij Haarlem zal kunnen tevreden stellen. Immers meer spoorwegartsen zullen daar komen als vergoeding voor de schade (de geldelijke), die enkele leden der afdeeling leden. Een succes, als men het zoo noemen wil; maar zijn er dan in Alkmaar, Hilversum, Amersfoort, om eenige plaatsen uit de vele te noemen, ook geen collegae, die schade beliepen? En blijft daar de toestand, zooals hij na 1 Januari was? De C. O. wil de oppositie smoren, zij werpt het kluijfe aan enkelen uit de oppositie toe.

Wat zullen de Haarlemsche collegae doen? Zullen die gedogen, dat, waar zij fier den strijd aanbonden tegen het Z. en O., omdat zij ontnam de vrije artsenkeuze aan de gezinnen van het personeel, dat *enkelen* mede opgenomen zullen worden in het groote verband en vrijbillet enz. mede zullen erlangen? Is dit een oplossing? Als onverhoopt een „ja” klonk, ware er dit een dat weer steunt op eigenbaat.

Meen niet, dat ik geheel belangeloos ben, en meen ook niet, dat ik zóó dwaas zou zijn om te zeggen „ik heb nooit begrepen, waarom een spoorwegarts met het oog op de veiligheid noodig is en daarom zeg ik mijn betrekking op.” Belangeloos ben ik niet. Bijna 20 jaar had ik op de Centrale werkplaats het personeel te verzorgen. Zoolang de spoorwegarts blijft, zal ik er op staan, die positie te behouden, en ze niet met anderen te deelen en in een gansch andere praktijk als in behandeling van gezinnen vergoeding te vinden voor het geldelijk nadeel, dat ik lijden zou. Wie 20 jaar een positie bekleedde, die behoeft die niet gewijzigd te dulden, omdat een Z. en O. dwingt tot behandeling van gezinnen. Die dwang werd noode aanvaard.

Maar door die aanvaarding leden collegas schade en dezen opponeeren terecht. Tegen dien dwang ga onze strijd. Maar niet worde hij aanvaard en worden menschen die jaren lang een positie bekleeden nu gedwongen mede door de C. O. om te trachten met het honorarium voor gezinsleden ongeveer zijn vroegere honorarium bij één te verzamelen. Alles of niets. Dat is het dwaze in het oog van velen. Ik offer willig de positie aan de Centrale Werkplaats geheel op, als het voor vrije artsenkeuze over het geheele personeel gaat. Dat ben ik aan mijn vaste overtuiging schuldig.

De C. O. schippere echter niet. Zij heeft te wijzen op het onbehoorlijke een geneesheer voor de keuze te stellen „ontslag of verzorgend mede de gezinnen.” Zij heeft er op te wijzen, dat door noode aanvaarding van dien dwang, de bestaande vrije artsenkeuze voor de gezinnen verviel, en daardoor patiënten ontnomen werden aan andere collegae. Zij heeft voor beiden op te komen. Maar zij schippere niet. Zij bringe niet in een afdeeling, die zich aan de spits der oppositie plaatste het onteerende, dat deze zwijgen zal, als meer spoorwegartsen aangesteld worden, en dus een deel der oppositie in de beschamende houding tegenover hun medecollegae komt, waarin noode de vroegere spoorwegartsen verkeerden.

Een krachtige organisatie ontbreekt ons. Hoe zal de C. O. het kunnen goed praten, dat zij in haar zwakheid in Haarlem de oppositie aldus het zwijgen wilde opleggen en doof bleef voor die uit andere plaatsen? De C. O. herziene haar houding. Zij sta

pal voor vrije artsenkeuze en dulde geen enkele nieuwe beperking van deze. Zij vreeze niet, dat uit de Ned. maatschappij tot bevordering der geneeskunst dan een uittocht van leden plaats heeft. Geschiedt dit, het ware winste voor onze Maatschappij, waarin te lang een krachtige hand ontbrak, die zich eigen kracht bewust, de sociale vraagstukken, die in onze organisatie oprijzen, aandurft en niet in geven en nemen, plooiën en schikken haar macht meent te vinden.

Haarlem, 13 Juli 1920.

G. A. OOTMÄR.

PHYSIOLOGISCHE WAARDEBEPALINGEN VAN GENEESMIDDELEN.

De opmerkingen die prof. VAN LEERSUM in het vorige nummer van het *Tijdschrift* over bovenstaand onderwerp maakt, lijken mij niet alle juist. Ik gevoel het gevaarlijke dat er in steekt, dat ik, als dilettant op pharmacologisch gebied, één onzer beste pharmacologen tegenspreek, doch ik meen, dat tegen enkele beweringen van prof. VAN LEERSUM protest moet worden aangeteekend. Wat de prognose betreft, die hij voor de physiologische waardebepaling stelt, hierover wil ik niet spreken, al staat het m.i. vast, dat chemische en physiologische onderzoekingen elkaar aanvullen, maar niet vervangen kunnen. Trouwens of de scheikundige analyse ons op betrekkelijk eenvoudige wijze ooit zooveel zal leeren als de physiologische is m.i. twijfelachtig. Als voorbeeld noemt prof. VAN LEERSUM de bijnier, waarvan de kwantitatieve scheikundige analyse gelukt zou zijn. Ik neem de vrijheid hieraan te twijfelen. Prof. VAN LEERSUM doelt waarschijnlijk op de mogelijkheid om adrenaline uit de bijnier af te scheiden en de structuurformule daarvan op te stellen. Dit is wel één van de fraaiste bewijzen tegen zijn meening, immers adrenaline, al is het een werkzame stof, die men uit de bijnier kan bereiden, is niet de werkzame stof van de bijnier. De bijnier scheidt geen adrenaline af. Ik ga hier niet op door, doch verwijs prof. VAN LEERSUM bijv. naar een studie van SWALE VINCENT, *Endocrinology*, Deel I, bldz. 140. De daarin genoemde meeningen zijn talloze malen bevestigd. Verder meent prof. VAN LEERSUM, dat het bij niemand zal opkomen gedroogde bijnieren te bezigen, nu men het werkzame bestanddeel adrenaline (sic!) in zuiveren staat verkrijgen kan. Ik kan het niet helpen, maar ik vind het al heel zonderling, dat alle grootere chemisch-pharmaceutische fabrieken gedroogde bijnier in den handel brengen, wanneer niemand ze gebruikt. Er is een, vaak ontzaglijk verschil tusschen de werking van adrenaline en gedroogde bijnier (waarbij ik nog terzijde laat het verschil zelfs tusschen verschillende adrenalinen onderling, zooals dit door STORM VAN LEEUWEN en VAN DER MADE in dit *Tijdschrift* 1918 II bldz. 1961 is aangetoond. De literatuur erover is groot: voorbeelden liggen voor het grijpen. Ik verwijs prof. VAN LEERSUM bijv. naar een zeer sprekend geval van DALAND (*Endocrinology*, Deel II, bldz. 301). Adrenaline wordt in de maag ontleed, gedroogde bijnier per os is werkzaam. Genoeg om aan te toonen, dat de begrippen adrenaline en bijnier elkaar pharmacologisch geenszins dekken. Het is zelfs de vraag, of de bijnier in het lichaam adrenaline bevat. STOELTZNER (*Münchener med. Wochenschrift* 1919, bldz. 584) heeft dit meenen aan te toonen met een aantal reacties, die echter zóó grof en onspecifiek zijn, dat ik voorloopig zelfs het voorkomen van adrenaline in de versche bijnier voor onbewezen houd.

Zoolang wij zoo weinig weten, vrees ik, dat de beweringen van prof. VAN LEERSUM niet zonder eenige kritiek te aanvaarden zijn.

Den Haag, 10 Juli 1920.

J. KOOPMAN.

OFFICIEREN VAN GEZONDHEID.

Het is vaak van welk standpunt men een zaak beschouwt. Daaraan moet dan ook worden toegeschreven de betichting door collega EISENDRATH, dat ik in mijn ingezonden stuk van 3 Juli de officieren van gezondheid heb *belasterd*.

Het spijt mij, dat collega EISENDRATH van zijn standpunt af dat er in ziet, van het mijne af kan ik er met den besten wil van de wereld, niets wat op belasting lijkt, in vinden.

Haarlem, 12 Juli 1920.

P. WOLTERSON.